

Till
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

e-post:
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se
Diarienummer: Ju 2024/02572

Alvik 12 mars 2025

Spontanyttrande

Över "Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll" (SOU 2024:80)

Kyrkorna i Sveriges kristna råd är starkt engagerat i frågor som berör migration och flyktingfrågor. Omsorg om människor på flykt är en central del av den kristna tron. Bibeln är full av uppmaningar att ta hand om "främlingen och invandraren", baserad på en identifikation med hennes utsatta situation. Vi har direktkontakt med syskonkyrkor i de länder där våldsamheter eller naturkatastrofer framtvingar beslutet att lämna, vi stöttar tillsammans med andra goda krafter humanitära hjälpinsatser under flykten och vi bidrar till mottagande och integration.

I den svenska kontexten är kyrkornas arbete bland flyktingar och nyanlända omfattande och väletablerat. Vi ser det därför som meningsfullt att utifrån våra kunskaper lämna ett yttrande på den aktuella utredningen, samtidigt som vi vill uttrycka vår förvåning över att vi som paraplyorganisation för Sveriges kyrkor inte finns som ordinarie remissinstans.¹ Detta trots att vi uttryckligen bett om att få vara det. Trossamfunden och andra delar av civilsamhället är en central del i flyktingmottagandet. Det är därför viktigt att tillvarata de erfarenheter och perspektiv som kyrkorna kan bidra med och framgent inkludera dessa i liknande remisser.

Sammanfattande synpunkter

- Sveriges kristna råd avstyrker att en särskild sekretessbrytande uppgiftsskyldighet ska införas i utlänningslagen för vissa myndigheter.

---

¹ Däremot finns Svenska kyrkan som remissinstans och dessa synpunkter är utarbetade i samverkan med Svenska kyrkan.

- Sveriges kristna råd menar att en informationsplikt sannolikt inte kommer leda till ett ökat återvändande.
- För det fall en informationsplikt införs i utlänningslagen välkomnar Sveriges kristna råd utredningens bedömning att hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst inte ska omfattas. Sveriges kristna råd anser dock att även information som lämnas till Skatteverket i samband med barns födelse ska undantas.
- Sveriges kristna råd avstyrker ett sänkt beviskrav för inre utlänningskontroller.
- Sveriges kristna råd vill särskilt understryka vikten av att respektera trygga rum såsom skola, religiösa byggnader och hälsovård inom ramen för inre utlänningskontroller.
- Sveriges kristna råd anser att de ytterligare befogenheter som föreslås för att klarlägga en utlännings identitet inte ska kunna användas mot barn.
- Sveriges kristna råd avstyrker förslaget att en möjlighet till provtagning med tvång ska införas i en ny lag i syfte att verkställa ett avlägsnandebeslut.
- Sveriges kristna råd anser att det saknas en fördjupad etisk analys av förslaget om provtagning med tvång.
- Vid införande av en möjlighet till provtagning med tvång anser Sveriges kristna råd att den nedre åldersgränsen bör vara 18 år. Sveriges kristna råd anser dessutom att ytterligare förtydliganden behövs kring vilka faktorer som kan behöva beaktas i en proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet.

Synpunkter

Kapitel 4 Utökat informationsutbyte

Sveriges kristna råd *avstyrker* att en särskild sekretessbrytande uppgiftsskyldighet, en så kallad informationsplikt, ska införas i utlänningslagen för vissa myndigheter.

Sveriges kristna råd konstaterar att Sverige har en reglerad invandring och att staten därför har ett legitimt intresse av att kunna verkställa avlägsnandebeslut. Men utifrån den stora erfarenhet av kontakt med människor i papperslöshet som finns bland Sveriges kristna råds kyrkor ifrågasätter vi att ett införande av informationsplikt skulle ge den effekt som eftersträvas.

Det är redan idag förenat med stora svårigheter och utsatthet att vistas i Sverige utan uppehållstillstånd, särskilt för kvinnor och barn. Trots detta väljer många att stanna kvar i landet. Vår uppfattning är att en informationsplikt sannolikt inte skulle leda till ökat återvändande, utan till att fler människor väljer bort kontakt med myndigheter, vilket riskerar att förstärka skuggsamhälle och utsatthet. Detta innebär ett generellt slag mot den sociala tilliten, vilket påverkar kontakten också med sådana myndighetsfunktioner som enligt

utredningens förslag inte omfattas av informationsplikt. Det är troligt att många människor i praktiken inte kommer att kunna särskilja vilka instanser som har eller inte har informationsplikt, eller våga lita på att anmälan inte sker oavsett.

Sveriges kristna råd konstaterar också att utredningen varken gjort en internationell utblick i denna del eller redovisar evidens eller forskning som ger stöd för att ett utökat informationsutbyte mellan myndigheter verkligen leder till ett ökat återvändande. Rapporter från civilsamhället i Tyskland och i Storbritannien, där liknande lagstiftning finns, visar att rapporteringsskyldigheten lett till misstro till det offentliga och att människor som vistas i länderna utan tillstånd hamnat i än mer utsatthet. Detta överensstämmer med Sveriges kristna råds erfarenheter.

Om en informationsplikt ändå införs i utlänningslagen vill Sveriges kristna råd framföra följande:

Sveriges kristna råd är positiv till att de myndigheter som omfattas av en informationsplikt regleras i lag då ändringar kräver ett riksdagsbeslut, vilket gör att regleringen blir mer förutsägbar.

Sveriges kristna råd välkomnar att hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst inte föreslås omfattas av informationsplikten. Sveriges kristna råd och en stor bredd av aktörer har i dialog med utredningen framfört att en informationsplikt för dessa sektorer skulle leda till orimliga konsekvenser för människor utan tillstånd. Det är därför välkommet att utredningen gör samma bedömning.

Sveriges kristna råd anser dock att Skatteverket bör få undantag från informationsplikten när det gäller den information som lämnas till myndigheten i samband med ett barns födelse. Sveriges kristna råd ser annars en risk för att blivande föräldrar som vistas i landet utan uppehållstillstånd inte vågar uppsöka hälso- och sjukvården för att föda barn. Detta kan medföra risker både för mor och barn vid en förlossning. Vidare kan det innebära att barnet, och vilka dess föräldrar är, inte registreras. Enligt FN:s barnkonvention har barn rätt till sin identitet och ska registreras direkt vid födelsen (se art. 7 och 8). I FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 23 uppmanas konventionsstaterna ta bort juridiska och praktiska hinder för födelseregistrering och förbjuda sjukvårdsinrättningar eller tjänstemän med ansvar för registrering att lämna ut uppgifter till migrationsmyndigheter. Barn vars födelse inte registreras riskerar att få svårare att få sina rättigheter tillgodosedda samt löper högre risk för att bli statslösa. Kvinnors rätt till sexuell och reproduktiv hälsa, vilket inkluderar rätt till mödra- och förlossningsvård, är erkänd i ett flertal internationella konventioner.

Kapitel 5 Översyn av regelverket om inre utlänningskontroll

Sveriges kristna råd *avstyrker* förslaget om att sänka beviskravet för inre utlänningskontroller.

Sveriges kristna råd menar att det bör krävas grundad anledning att anta att en person finner sig utan tillstånd i landet för att en inre utlänningskontroll ska få utföras. Ett högt ställt beviskrav för inre utlänningskontroller är av vikt för att minska risken för att kontrollerna ska uppfattas som diskriminerande och säkerställa god rättssäkerhet. Sveriges kristna råd noterar att den stora majoriteten av de människor som under 2023 kontrollerades vid inre utlänningskontroller befann sig lagligt i Sverige. Ett sänkt beviskrav kommer sannolikt innebära att fler människor som befinner sig lagligt i Sverige kommer utsättas för inre utlänningskontroller.

En inre utlänningskontroll innebär ett intrång i en individs personliga integritet. Bland de individer som kan komma att kontrolleras vid en inre utlänningskontroll finns även särskilt sårbara individer såsom barn eller de som lider av trauma. För att skydda individers värdighet, rättigheter och integritet är det av vikt att lagstiftningen ger tydlig vägledning för de tillämpande myndigheterna liksom tydliga riktlinjer och transparens från myndigheterna.

Sveriges kristna råd vill även särskilt understryka vikten av att respektera trygga rum såsom skola, religiösa byggnader och hälso- och sjukvårdsinrättningar inom ramen för inre utlänningskontroller.

Kapitel 6 Ytterligare befogenheter för att klarlägga en utlännings identitet

Sveriges kristna råd menar att förslagen om att utöka myndigheternas befogenheter för att klarlägga en utlännings identitet kräver betydande etiska överväganden. Att undersöka elektronisk kommunikationsutrustning som mobiltelefoner innebär ett stort intrång i den personliga integriteten. Ett omhändertagande av en mobiltelefon, är idag inte bara integritetskränkande utan isolerar även individen från omvärlden i och med att många tjänster kräver mobiltelefon. Detta inkluderar risken att individen förlorar tillgång till kommunikationskanaler som e-post och sociala medier, vilket innebär en stark påverkan på individens privat- och familjeliv. För en asylsökande kan ett omhändertagande av en mobil även försvåra möjligheten att uppfylla skyldigheten att klargöra sin identitet. Det finns även en risk att överskottsinformation används i högre grad än tillänt. Därför anser Sveriges kristna råd att kopior av överskottsinformation som inte bidrar till syftet av åtgärden bör destrueras skyndsamt.

Sveriges kristna råd önskar se ett ökat fokus på alternativa metoder än omhändertagande av elektronisk utrustning, husrannsakan och kroppsvisitation utifrån risken att åtgärderna inte är proportionella i förhållande till den integritetskränkning de innebär. Ytterligare etiska övervägande krävs när de kombineras med andra typer av tvångsåtgärder. Sveriges kristna råd anser att dessa typer av åtgärder vare sig är nödvändiga eller proportionerliga när det gäller barn.

Kapitel 12 Provtagning inför verkställighet av avlägsnandebeslut

Sveriges kristna råd *avstyrker* förslaget att en möjlighet till provtagning med tvång ska införas i en ny lag i syfte att verkställa ett avlägsnandebeslut.

Individens personliga och kroppsliga integritet måste väga tungt i en proportionalitetsbedömning. Till skillnad från andra tvångsåtgärder, exempelvis vid tvångsvård, så är den nu föreslagna provtagningen med tvång inte för individens bästa eller som vid vissa smittsamma sjukdomar för att skydda samhället mot smitta. Liksom utredningen påtalar så går det inte idag att veta vilka sjukdomar som kan bli aktuella i framtiden och därmed inte heller att veta vidden av ett kroppsligt ingrepp vid provtagning med tvång.

Provtagning med tvång som ett verktyg för migrationskontroll väcker därmed svåra etiska frågor. Sveriges kristna råd anser att utredningen behöver kompletteras med fördjupad etisk analys kring förslaget om provtagning med tvång.

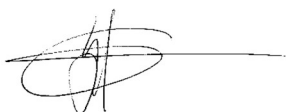
Införs en möjlighet till provtagning med tvång så vill Sveriges kristna råd framföra följande:

Sveriges kristna råd instämmer med utredningen att en möjlighet till provtagning med tvång liksom för vilka sjukdomar, bör regleras i lag.

Utifrån ett barnrättsperspektiv anser Sveriges kristna råd, till skillnad från utredningen, att den nedre åldersgränsen för provtagning med tvång bör vara 18 år, oavsett grund för utvisning.

Vidare ser Sveriges kristna råd behovet av att ytterligare förtydliga vilka faktorer som kan behöva beaktas i en proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet, utöver fysisk och psykisk hälsa. Detta kan ge tydligare vägledning till tillämpande myndigheter och göra bedömningarna mer rättssäkra.

För Sveriges kristna råd

Sofia Camnerin, generalsekreterare, telefon: 08-453 68 01

Handläggare: **Jan Eckerdal**, telefon 08-453 68 04

Sveriges kristna råd är en kristen paraplyorganisation med 27 medlemskyrkor och 3 observatörer. I dessa ryms bredden av olika kristna traditioner i vårt land. Med grund i kristen tro är kyrkorna i Sverige, liksom runt om i världen, engagerade i frågor som rör människors liv, värdighet och rättigheter. Kyrkorna i Sverige har stora kontaktytor med människor i olika livssituationer och vill verka för ett inkluderande samhälle där människors rättigheter och värdighet värnas.